

Dace Dzenovska

(Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultāte)

Migrācijas pētniecība un metodoloģiskais nacionālisms

REFERĀTA ANOTĀCIJA

Bija 2011. gada 22. jūnijs, diena pirms Jāņiem. Es stāvēju Stanstedas lidostā, gaidīdama *Ryan Air* lidmašīnu no Londonas uz Rīgu. Rindā bija daudz latviešu, kuri, izdzirdējuši latviešu valodu, atpazīna viens otru un sāka sarunas. Cilvēki vaicāja viens otram, no kurienes braukuši, cik tālu ceļu mērojuši no Anglijas vai Īrijas nostūriem, lai paspētu uz pēdējo pirmssvētku reisu uz Rīgu. Rindā valdīja pacēlums; vairums no rindā stāvētājiem nebija bijuši mājās kopš Ziemassvētkiem. Visi strādāja ārzemēs. Stāvēdami *Ryan Air* rindā, viņi radīja kopības izjūtu, daloties stāstos par ilgo prombūtni un priecājoties par drīzo ierašanos.

Latvijas publiskajā diskursā manu ceļa biedru mobilitātes prakses bieži tiek dēvētas par „lielo aizbraukšanu“. Savukārt politiķi un politikas pētnieki šo prakšu kopumu apzīmē kā „emigrācijas problēmu“, saistot to ar draudošo demogrāfisko krīzi. Taču „emigrācijas problēma“ nav dabiska parādība. To rada modernās zinātnes un pārvaldības prakšu mijiedarbe. Tā izriet no biopolitiskās pārvaldības modeļa, kurā valsts uzdevums ir nodrošināt skaitlīgu un veselīgu sociālo ķermeni, neatkarīgi no tā, vai to sauc par sabiedrību vai tautu. Tai pašā laikā „emigrācijas problēma“ kļūst jēgpilna pasaulē ar robežām, kur nācijvalstīm pieder kustības interpretācijas un regulēšanas monopols. Arī zinātne mēdz atražot šo pasaules kārtību, ņemot nācijvalstis par migrācijas analīzes pamatvienībām. Kritiķi dēvē šo parādību par „metodoloģisko nacionālismu“ un uzskata, ka tas neļauj saskatīt mobilitātes dažādās aprises.

Šajā referātā pievērsīšos „metodoloģiskā nacionālisma“ problemātikai. Analizējot Latvijā iegūtus etnogrāfiskus datus, apskatīšu to, kā „nacionālā lietu kārtība“ ietekmē konkrētas mobilitātes prakses un to interpretācijas, kā arī to, kā šīs pašas mobilitātes prakses traucē „nacionālo lietu kārtību“. Mēģināšu rast atbildes uz jautājumu par to, vai un kā „metodoloģiskais nacionālisms“ reducē mobilitātes prakšu pētniecību, kā arī apskatīšu iespējamās alternatīvas, kuras izriet no tām pašām mobilitātes praksēm.